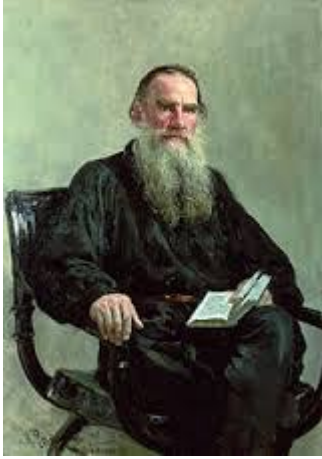


ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΙ “ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ”



Ένας καλός σκακιστής όταν χάσει, πιστεύει ειλικρινά πως έχασε το παιχνίδι από κάποιο λάθος του και το λάθος αυτό το αναζητάει στην αρχή του παιχνιδιού, μα ξεχνάει πως στην κάθε του κίνηση, σ' όλη την διάρκεια του παιχνιδιού, μεσολάβησαν όμοια λάθη, πως καμιά του κίνηση δεν υπήρξε τέλεια. Το λάθος που τραβά την προσοχή του, το βλέπει μονάχα γιατί ο αντίπαλός του επωφελήθηκε απ' αυτό.

Πόσο πιο πολύπλοκο απ' το σκάκι πρέπει να είναι το παιχνίδι του πολέμου που διεξάγεται κάτω από διαφορετικές χρονικές συνθήκες κι όπου δεν διευθύνει μια μονάχα βούληση άψυχες μηχανές, μα που όλα απορρέουν από αναρίθμητες συγκρούσεις ανάμεσα σε διάφορες ανεξάρτητες βουλήσεις;...

Αν ο Ναπολέων δε θεωρούσε προσβλητική την απαίτηση να υποχωρήσει πέρα απ' το Βιστούλα και δε διέταζε τα στρατεύματά του να επιτεθούν, πόλεμος δεν θα γινόταν. Όμως κι αν όλοι οι λοχίες δε δέχονταν να επιστρατευτούν πάλι, το ίδιο δε θα γινόταν πόλεμος.

Το ίδιο ο πόλεμος δε θα γινόταν, αν δεν υπήρχαν οι μηχανορραφίες της Αγγλίας, κι αν δεν υπήρχε ο δούκας του Ολδεμβούργου, κι αν ο Αλέξανδρος δεν ένιωθε τον εαυτό του προσβεβλημένο, κι αν δεν υπήρχε το απολυταρχικό καθεστώς στη Ρωσία κι αν δεν υπήρχε η Γαλλική Επανάσταση κ' η δικτατορία κ' η αυτοκρατορία που τη διαδέχθηκαν, κι όλα εκείνα που προκάλεσαν τη Γαλλική Επανάσταση και τα λοιπά. Χωρίς τη μια από αυτές τις αιτίες, τίποτα δεν θα μπορούσε να συμβεί. Επομένως όλες αυτές οι αιτίες-δισεκατομμύρια αιτίες- έπρεπε να

συμπέσουν για να προκαλέσουν αυτό που έγινε.

Επομένως καμιά δεν ήταν η αποκλειστική αιτία του γεγονότος, μα το γεγονός έπρεπε να συμβεί για μόνο το λόγο πως έπρεπε να συμβεί. Έπρεπε όλα εκείνα τα εκατομμύρια οι άνθρωποι, αφού απαρνήθηκαν κάθε ανθρώπινο αίσθημα και κάθε λογική, να προχωρήσουν απ' τη Δύση στην Ανατολή και να σκοτώνουν τους ομοίους τους, ακριβώς όπως κάμποσους αιώνες πριν είχαν βαδίσει τα πλήθη απ' την Ανατολή προς τη Δύση σκοτώνοντας τους ομοίους τους.

Οι πράξεις του Ναπολέοντα και του Αλέξανδρου, που από μια τους λέξη θα νόμιζε κανείς πως εξαρτιόταν η πραγματοποίηση ή όχι αυτού του γεγονότος, ήταν εξίσου αθέλητες όσο και οι πράξεις του κάθε οπλίτη που πήγε στην εκστρατεία κληρωτός ή επιστρατευμένος. Αυτό δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς γιατί, για να πραγματοποιηθεί η θέληση του Ναπολέοντα και του Αλέξανδρου (αυτών των δύο ανθρώπων, που απ' αυτούς θα νόμιζε κανείς πως εξαρτιόταν το γεγονός) ήταν απαραίτητο να συμπέσουν τ' αναρίθμητα περιστατικά που χωρίς το ένα απ' όλα αυτά, το γεγονός ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθεί.



Ήταν απαραίτητο, τα εκατομμύρια άνθρωποι, που στα χέρια τους βρισκόταν η πραγματική δύναμη, οι φαντάρτοι που πυροβολούσαν και που κουβαλούσαν τα εφόδια, τα τρόφιμα και τα κανόνια, ήταν απαραίτητο να παραδεχθούν να εκτελέσουν αυτή τη θέληση των δυο ανίσχυρων ατόμων και να καταλήξουν σ' αυτό απ' τις τόσες και τόσες, τις πιο πολυσύνθετες και τις πιο πολυποίκιλες αιτίες.

Η μοιρολατρία είναι αναπόφευκτη στην Ιστορία για την εξήγηση των παράλογων φαινομένων (δηλαδή των φαινομένων εκείνων που τη λογική τους δεν την κατανοούμε). Όσο περισσότερο προσπαθούμε να εξηγήσουμε με τη λογική τα φαινόμενα αυτά της ιστορίας, τόσο γίνονται για μας πιο παράλογα και πιο ακατανόητα.

Ο κάθε άνθρωπος ζει για τον εαυτό του, χρησιμοποιεί την ελευθερία για να πετύχει τους ατομικούς του σκοπούς κ'

αισθάνεται μ' όλο του το είναι πως μπορεί αμέσως να κάνει ή να μην κάνει τούτο ή εκείνο. Όμως μόλις κάνει κάτι, η πράξη του αυτή που πραγματοποιήθηκε σε ορισμένη χρονική στιγμή, γίνεται αναφαίρετο χτήμα της Ιστορίας, που μέσα σ' αυτήν έχει όχι ελεύθερη, μα προκαθορισμένη σημασία.

Ο κάθε άνθρωπος έχει δύο όψεις ζωής: τη ζωή την ατομική, που είναι τόσο πιο ελεύθερη, όσο πιο αφηρημένα είναι τα ενδιαφέροντα της και τη ζωή την ομαδική, τη ζωή της μάζας, όπου ο άνθρωπος εκπληρώνει αναπότρεπτα τους προκαθορισμένους γι' αυτόν νόμους.

Ο άνθρωπος συνειδητά ζει για τον εαυτό του, μα χρησιμεύει σαν ασυνείδητο όργανο για την επίτευξη των ιστορικών και πανανθρώπινων σκοπών. Η πράξη που έγινε δεν ξεγίνεται και η ενέργειά της, συμπιπτοντας χρονικά με τα εκατομμύρια τις πράξεις άλλων ανθρώπων, παίρνει ιστορική σημασία...



(Συγγραφέας: Λέων Τολστόι ~ Μετάφραση από τα ρωσικά: Κοραλία Μακρή ~ Εκδόσεις: Γκοβόστη)

Πηγή/φωτό: Χρήστος Τσαντής, christostsantis.com